

Styrelsen för Stiftelsen Franska skolan  
Box 1344  
111 83 STOCKHOLM

## **Beslut efter tillsyn enligt personuppgiftslagen (1998:204) – PuL**

### **Datainspektionens beslut**

#### *Personuppgiftsbehandling genom kameraövervakning*

Datainspektionen konstaterar att den behandling av personuppgifter som utförs av Styrelsen för Stiftelsen Franska skolan (stiftelsen) genom kameraövervakning inomhus i Franska skolan (skolan), efter kl. 07:30 och före kl. 18:00, ordinarie skoldagar är kränkande i den mening som avses i 5 a § andra stycket PuL.

Datainspektionen förelägger därför stiftelsen att upphöra med den behandling av personuppgifter som sker genom kameraövervakning inomhus i Franska skolan efter kl. 07:30 och före kl. 18:00 ordinarie skoldagar.

Ärendet avslutas, men kan komma att följas upp.

### **Sammanfattning av Datainspektionens beslut**

Datainspektionen anser att kameraövervakningen inomhus i Franska skolan under dagtid på ordinarie skoldagar inte är en åtgärd som är proportionerlig i förhållande till ändamålen med övervakningen, elevernas intresse av en fredad och privat sfär samt det intrång i denna sfär som övervakningen innebär. Övervakningen är därför kränkande i den mening som avses i 5 a § andra stycket PuL och Datainspektionen förelägger Styrelsen för stiftelsen Franska skolan att upphöra med kameraövervakningen inomhus under dessa tider.

### **Redogörelse för tillsynsärendet**

Datainspektionen genomförde den 18 juni 2008 en inspektion av stiftelsens personuppgiftsbehandling i Franska skolan.

Vid inspektionen framkom bl.a. följande.

Franska skolan, som ägs av en stiftelse, har verksamhet från förskoleklass till och med årskurs 3 i gymnasiet. På skolan finns 11 st övervakningskameror inomhus. Övervakningskamerorna har

installerats under åren 2004-2006. Stiftelsen har gjort bedömningen att samtliga kameror är riktade mot plats dit allmänheten inte har tillträde, d.v.s. icke tillståndspliktiga kameror.

Kamerorna upptar och spelar in bilder och är påslagna dygnet runt. Ingen upptagning av ljud sker. Det inspelade materialet lagras på en separat server på skolan och gallras (skrivs över) tidigast efter två veckor. Vaktmästaren, fem personer i skolledningen och två IT-tekniker har åtkomst till det inspelade materialet. Åtkomsten till bildvisningsprogrammet sker via skolans Intranät. Det finns inga skriftliga anvisningar för när någon får ta del av bilder i realtid eller inspelat material. Som exempel på när skolan anser att det är tillåtet för personal att ta del av uppgifterna nämns inbrott, stöld och olovligt användande av skolans datautrustning. Det kan även förekomma att det inspelade materialet används för att eftersöka om någon t.ex. tagit en annan elevs jacka.

Det har inte skett någon dokumenterad informationsinsats där elever och personal informerats om den personuppgiftsbehandling som sker genom kameraövervakningen. Klistermärken som upplyser om att skolan kameraövervakas brukar sitta på entrédörrarna. Vid tidpunkten för inspektionen fanns sådan information endast på en av skolans tre entrédörrar.

Stiftelsen uppger att skolan har skötsamma elever och att man inte har haft några omfattande problem med skadegörelse och inbrott. Enligt stiftelsen har det inte förekommit några inbrott på 2000-talet. Två stölder inträffade i aulan innan övervakningskameror installerades (4-5 år sedan).

Stiftelsen anför att följande omständigheter legat till grund för beslutet att installera övervakningskameror.

- En diskussion om säkerheten hade förts under en längre tid.
- Skolan ligger centralt belägen i Stockholm och det är mycket människor i rörelse i området.
- Någon gång varje år hände det att någon obehörig kommit in i skolan, t.ex. för att trakassera en elev.

Det övergripande syftet med kameraövervakningen uppges vara att förhindra inbrott, stölder och skadegörelse samt att kunna identifiera misstänkta gärningsmän.

Stiftelsen anför att följande positiva effekter uppnåtts genom kameraövervakningen i kombination med andra åtgärder.

- Det har inte kommit in några obehöriga i skolan.
- Det är mer sällan än tidigare att en elev förstör en mus i någon av datasalarna.
- Elevernas bus, t.ex. att en elev använder en annan elevs inloggning, och skriver taskiga meddelanden, i datasalarna har minskat.
- Det har allmänt sett blivit bättre ordning i skolan än tidigare.
- Det har inte förekommit ytterligare skadegörelse i toaletterummen.

Några uppgifter härutöver om omfattningen av skadegörelse, inbrott eller stölder för tiden före och efter installationen av övervakningskamerorna finns inte.

Övervakningskamerorna bevakar, dygnet runt, följande utrymmen i skolan.

**Entréer, reception och trappa.** I anslutning till två entréer, en reception och en trappa finns övervakningskameror. Syftet uppges vara att identifiera vem som kommer in i skolan samt eventuella gärningsmän på väg ut ur skolan.

Vid tidpunkten för inspektionen noterades att en övervakningskamera i en av entréerna var riktad på ett sådant sätt att det eventuellt skulle vara möjligt att identifiera personer som passerar ute på gatan. Datainspektionen upplyste om att stiftelsen borde undersöka med Länsstyrelsen huruvida denna kamera p.g.a. ovanstående omständighet är tillståndspliktig enligt lagen om allmän kameraövervakning. Stiftelsen har emellertid nu i efterhand inkommit med upplysningen om att denna kamera inte längre möjliggör identifiering av personer utanför skolans entré.

**Aulan.** I aulan finns två övervakningskameror med syftet att förhindra inbrott och stöld.

**Korridor.** I en korridor med klassrum och ingång till toalett finns en övervakningskamera. Stiftelsen uppger att syftet är att ”lugna ner” stämningen i korridoren samt förhindra att handtagen till klassrummen bryts sönder. Innan övervakningskamerorna installerades har handtagen till klassrummen brutits sönder ett antal gånger.

**Datasalar.** I två av skolans datasalar finns övervakningskameror. Från korridoren är det insyn i datasalarna genom stora fönster. I datasalarna vistas elever i åldrarna 12-15 år. Tanken är att eleverna endast ska vistas i datasalarna under lektionstid, men det kan förekomma att elever vistas där andra tider och utan lärare. Syftet med övervakningskamerorna uppges vara att förhindra att eleverna använder datautrustningen på ett otillåtet sätt eller förstör utrustningen.

**Toaletterum.** I två av pojkarnas toaletterum finns övervakningskameror. Toaletterummen, som används av pojkar i åldrarna 12-14 år, består av ett större tvättrum med ett långt handfat samt ett antal separata toaletter med dörr till varje enskild toalett. Övervakningskamerorna riktar sig mot entrén till toaletterummet samt handfatet, inte mot de enskilda toaletterna. Syftet med kameraövervakningen uppges vara att förhindra skadegörelse. Det har 2-3 gånger uppstått vattenskador när elever med hjälp av papper stoppat upp avloppet till handfatet och låtit vattenkranen stå rinnande. Vidare uppges att övervakningskamerorna haft lugnande effekt på eleverna. Innan övervakningskamerorna installerades diskuterades alternativa åtgärder som t.ex. sensorstyrda blandare med automatisk på- och avstängning. Något beslut om att installera sådana blandare fattades inte.

I övrigt är upplyst i ärendet att eleverna endast har möjlighet att nyttja en av skolans tre entrédörrar. Eleverna kan med hjälp av portkod gå in i denna entré vardagar mellan kl. 07:30 och kl.18:00. Övrig tid är skolan stängd för elever.

### **Datainspektionens bedömning**

I lagen (1998:150) om allmän kameraövervakning finns bestämmelser om användning av övervakningsutrustning – allmän kameraövervakning. De flesta av bestämmelserna i den lagen gäller dock inte övervakning av plats dit allmänheten inte har tillträde. När det rör sig om övervakning av en sådan plats genom en automatiserad behandling av personuppgifter är däremot personuppgiftslagens regler tillämpliga.

Stiftelsens övervakningskameror inomhus är riktade mot platser dit allmänheten inte har tillträde. Vid bildupptagningen används digital teknik som medger att enskilda personer kan identifieras. Kameraövervakningen inomhus utgör således sådan automatiserad behandling av personuppgifter som faller under personuppgiftslagen.

*Ska de s.k. hanteringsreglerna i personuppgiftslagen tillämpas?*

Vilka regler i personuppgiftslagen som ska tillämpas beror på hur uppgifterna hanteras. Ska uppgifterna ingå i en påtagligt strukturerad samling av personuppgifter såsom i en databas eller ett ärendehanteringssystem måste i princip alla regler i personuppgiftslagen beaktas. Är det däremot fråga om behandling av personuppgifter i ostrukturerat material, t.ex. uppgifter i löpande text eller uppgifter i ljud- eller bildupptagningar utan koppling till en registerstruktur behöver man inte tillämpa alla regler i personuppgiftslagen (5 a § första stycket personuppgiftslagen). Sådan ostrukturerad behandling får dock inte utföras om den innebär en kränkning av registrerades personliga integritet. Lagens bestämmelser om säkerhetsåtgärder vid behandling av personuppgifter måste dessutom tillämpas. Bedömningen av vad som ingår i en strukturerad samling av personuppgifter ska göras utifrån det behandlade materialets helhet.

Normalt sett är det material som registreras vid inspelning med hjälp av digitalkameror inte strukturerat i den mening som avses i 5 a § personuppgiftslagen. Endast om materialet är ordnat på ett sådant sätt, t.ex. som en del i ett ärendehanteringssystem eller en databas strukturerad utifrån personuppgifter, kan det bli fråga om en sådan strukturering. Det har i ärendet inte framkommit omständigheter som talar för att stiftelsens behandling av personuppgifter i samband med kameraövervakning är ordnat på ett sådant sätt att hanteringsreglerna måste tillämpas.

*Är stiftelsens kameraövervakning kränkande enligt 5 a § personuppgiftslagen?*

Utgångspunkter för bedömningen

En behandling av personuppgifter i s.k. ostrukturerat material får, enligt 5 a § andra stycket personuppgiftslagen, inte utföras om den innebär en kränkning av den registrerades personliga integritet.

I förarbetena till denna bestämmelse (prop. 2005/06:173 s. 27) anges bl.a. följande:

”Som utgångspunkt för bedömningen av om en behandling av personuppgifter innebär en kränkning av den registrerades personliga integritet kan tas bestämmelserna om grundläggande krav i 9 § och om när behandling av personuppgifter är tillåten i 10 § personuppgiftslagen. Har dessa bestämmelser följts, trots att de i och för sig inte är tillämpliga på behandlingen, kan behandlingen inte betraktas som en kränkning. Det kan i vissa fall även gälla om behandlingen omfattat känsliga personuppgifter. Över huvud taget bör graden av känslighet hos de personuppgifter som behandlas vara bara en faktor bland flera som bör beaktas vid en samlad bedömning

[...]

Bedömningen av vad som är en kränkning skall alltså inte göras schablonartat enbart utifrån vilka uppgifter som behandlas utan måste även ta sin utgångspunkt i t.ex. vilket sammanhang uppgifterna förekommer, för vilket syfte de behandlas, vilken spridning de har fått eller har riskerat att få samt vad behandlingen kan leda till”.

Enligt förarbetena ligger det i sakens natur att tillämpningen av bestämmelsen i 5 a § får bygga på en intresseavvägning där den registrerades intresse av en fredad, privat sfär vägs mot andra motstående intressen i det enskilda fallet (prop.2005/06:173 s. 26 f.) Som regeringen också framhåller är det i slutändan en fråga för rättstillämpningen att i varje enskilt fall, med beaktande av samtliga omständigheter, väga det intrång som kan ha skett i den personliga integriteten.

Av betydelse i detta sammanhang är även artikel 8 i Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (artikeln avser rätten till skydd för privat- och familjeliv) samt det s.k. dataskyddsdirektivet på vilket PuL grundar sig (Europaparlamentets och rådets direktiv 95/46/EG).

Detta medför enligt Datainspektionen att bedömningen av om kameraövervakning i det enskilda fallet är kränkande enligt 5 a § andra stycket PuL, bl.a. innefattar en proportionalitetsbedömning. Vid proportionalitetsbedömningen ska avgöras om kameraövervakningen och den därav följande personuppgiftsbehandlingen är proportionerlig i förhållande till sitt ändamål (exempelvis att förhindra stöld) och till de övervakades intresse av en fredad och privat sfär och det intrång i denna sfär som övervakningen innebär. Man ska således fråga sig om övervakningen verkligen är påkallad i förhållande till de problem som man söker komma till rätta med och om den är rimlig med hänsyn till de konsekvenser den har för enskildas personliga integritet. Enkelt uttryckt kan man säga att om resultatet av den bedömningen är att övervakningen inte är rimlig med hänsyn till integritetsintrånget så är kameraövervakningen att betrakta som kränkande.

I proportionalitetsbedömningen bör bl.a. vägas in om ändamålen i stället kan uppnås med andra åtgärder som innebär ett mindre intrång i den personliga integriteten och dessa alternativa åtgärder inte skulle innebära orimligt höga kostnader i förhållande till ändamålen (jfr Europarådets riktlinjer för videoövervakning beslutade 20-23 maj 2003, samt Artikel 29-gruppens yttrande nr 4/2004 om behandling av personuppgifter genom videoövervakning. Artikel 29-gruppen består bl.a. av företrädare för varje nationell tillsynsmyndighet i EU-medlemsstaterna. Gruppen har sin lagliga grund i artikel 29 i dataskyddsdirektivet och ska se till att direktivet tillämpas enhetligt i medlemsstaterna).

Sammanfattningsvis anser Datainspektionen att frågan om huruvida kameraövervakning i det enskilda fallet är kränkande enligt 5 a § andra stycket PuL, måste avgöras genom en bedömning av följande faktorer:

- Ändamålen med kameraövervakningen
- Behovet av kameraövervakningen
- Graden av integritetsintrång, vilken bl.a. avgörs av
  - vem som övervakas
  - vilken plats som övervakas
  - när övervakningen sker
- Om ändamålen i stället kan uppnås med andra åtgärder som innebär ett mindre integritetsintrång och dessa alternativa åtgärder inte skulle innebära orimligt höga kostnader i förhållande till ändamålen
- Vilken information som ges till de registrerade om att platsen är kameraövervakad
- Hur länge det inspelade materialet sparas
- Vem eller vilka som har tillgång till det inspelade materialet
- På vilka grunder man får ta del av bilder i realtid och inspelat material

Även andra faktorer än ovan nämnda kan naturligtvis i det enskilda fallet visa sig vara av betydelse för bedömningen.

Datainspektionen anser att ett införande av kameraövervakning bör föregås av en analys i enlighet med ovanstående. I ärendet har inte framkommit att stiftelsen har gjort en sådan analys före införandet av kameraövervakning i Franska skolan.

## Bedömning av kameraövervakning i Franska skolan

Med utgångspunkt i de faktorer som nämns nedan, gör Datainspektionen följande bedömning av kameraövervakningen i Franska skolan.

- Ändamålet med kameraövervakningen är att förhindra inbrott, stölder och skadegörelse samt att kunna identifiera misstänkta gärningsmän och i övrigt ”lugna ner” stämningen.
- Behovet motiveras av att det innan övervakningskamerorna installerades förekom två stölder i aulan, skadegörelse i toaletterummen samt åverkan på dörrhandtag och datautrustning.
- Övervakningen sker i undervisningssalar där elever har lärarledda lektioner och i öppna utrymmen som entré, reception, trappa, korridor och toaletterum. Detta är sådana platser i skolan där eleverna uppehåller sig under stora delar av den tid då skolan är öppen de dagar undervisning bedrivs.
- Beträffande dessa utrymmen har stiftelsen inte vidtagit eller övervägt att vidta andra åtgärder än kameraövervakning för att uppnå de anförda ändamålen.
- Skyltar som informerar om att platsen är kameraövervakad med inspelning fanns vid tiden för inspektionen endast på en av skolans tre entréer.
- Materialet sparas inte längre tid än två veckor.
- Materialet förvaras på ett sätt som innebär att det är åtkomligt endast för vaktmästaren, fem personer i skolledningen samt två IT-tekniker.
- Det finns inga skriftliga anvisningar för när någon får ta del av bilder i realtid eller inspelat material. Som exempel när skolan anser att det är tillåtet att ta del av uppgifterna nämns inbrott, stöld och olovligt användande av datautrustningen.

Inledningsvis konstaterar Datainspektionen att stiftelsens ändamål med kameraövervakningen är många och omfattande, allt ifrån att förhindra inbrott till att lugna ner stämningen i korridorerna. De platser i skolan som kameraövervakas, t.ex. klassrum, korridor, toaletterum, entré och reception, är sådana utrymmen där elever vistas och umgås en stor del av den tid som de tillbringar i skolan. Beträffande dessa utrymmen har stiftelsen inte heller vidtagit eller övervägt andra åtgärder, som skulle innebära ett mindre intrång i den personliga integriteten än kameraövervakning, för att uppnå de anförda ändamålen.

Beträffande integritetsinfrågan gör Datainspektionen följande bedömning. Eleverna i Franska skolan tillbringar en stor del av dagen i skolan. När de vistas i skolan deltar de både i undervisning och umgås med vänner. För många elever utgör skolan därför en plats där de framlever såväl sina arbetsliv som sina privatliv. Vidare är ett stort antal av eleverna underåriga och behöver som sådana ett särskilt skydd för sin integritet, eftersom de i allmänhet inte kan förväntas tillvarata sitt intresse av skydd för sin personliga integritet på samma sätt som vuxna. Kameraövervakning inomhus får från integritetsskyddssynpunkt anses som mer känslig än sådan som sker utomhus på allmänna platser, eftersom det vanligtvis finns en större beredskap för att bli sedd och observerad utomhus på platser där allmänheten har tillträde, än på platser inomhus där allmänheten inte har tillträde. Datainspektionen anser därför att kameraövervakningen inomhus i Franska skolan innebär ett avsevärt intrång i elevernas personliga integritet.

Mot detta ska vägas framför allt det behov av kameraövervakning som stiftelsen har gjort gällande, d.v.s. behovet av att förhindra inträffade incidenter som stöld, skadegörelse och åverkan på datorer. I sammanhanget kan dock noteras att stiftelsen anført att skolan har skötsamma elever och att man inte har haft några omfattande problem med skadegörelse och

inbrott. Enligt stiftelsen har det i själva verket inte förekommit några inbrott på 2000-talet. Detta till trots installerades övervakningskameror under åren 2004-2006.

Vid en samlad bedömning, med särskilt beaktande av att kameraövervakningen inomhus i Franska skolan avser platser i skolan som eleverna är hänvisade att vistas och umgås på, anser Datainspektionen att kameraövervakningen efter kl. 07:30 och före kl. 18:00 ordinarie skoldagar, inte är en åtgärd som är proportionerlig i förhållande till ändamålen och till de övervakades intresse av en fredad och privat sfär och det intrång i denna sfär som övervakningen innebär.

Enligt Datainspektionens bedömning är stiftelsens behandling av personuppgifter genom kameraövervakning efter kl. 07:30 och före kl. 18:00 ordinarie skoldagar därför kränkande i den mening som avses i 5 a § andra stycket PuL. Kameraövervakningen får därmed inte utföras och stiftelsen ska föreläggas att upphöra med kameraövervakningen inomhus i Franska skolan under dessa tider.

### **Hur man överklagar**

Om Ni vill överklaga beslutet ska Ni skriva till Datainspektionen. Ange i skrivelsen vilket beslut som överklagas och den ändring som Ni begär. Överklagandet ska ha kommit in till Datainspektionen senast tre veckor från den dag Ni fick ta del av beslutet för att kunna prövas. Datainspektionen sänder överklagandet vidare till Länsrätten i Stockholms län för prövning om inspektionen inte själv ändrar beslutet på det sätt Ni har begärt.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektören Göran Gräslund i närvaro av dataråden Hans-Olof Lindblom och Katja Isberg Amnäs samt juristen Patrik Sundström, föredragande.

Göran Gräslund

Patrik Sundström

### Kopia till:

Åke Nilsson, administrativ chef, Franska skolan, Box 1344, 111 83 STOCKHOLM